

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicării repetate după
involați

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Mulieres fortes

(+) Albul Sfinților încreștează, cu 4 și 11 Martie c., două nume noi; și încă de femei. Se invederează de nou adevărul: Că cele (dela sine) nevolnice le-a ales Dumnezeu ca să înfrunte celea (după socoteala proprie) tari ale lumii. — O scurtă privire asupra vieții celor trecute în calastihul sfinților, în scria canonizării lor:

1. Sf. M. Michaela Spaniola s'a născut la Madrid, în 1 Ianuarie 1809, din familie nobilă. Numele întreg: Maria Addolorata Michaela Desmaieseres Lopez de Dicastillo, vicontesă de Jorbalán. Ocupații din frageda-i tinerețe: cetește (dar nu romane căci, odată ce află dela mamă sa că acelea-s numai ficțiuni, nu le mai învrednicește de atenție), scrie, pictează, gătește bucate, brodează, calcă rușele și se roagă mult și bine. Încă de tinerică stăruie să se deschidă o școală în palatul părintesc pentru copilele sărace. Cercează zilnic pe holericii din Guadalajara. Crează un comitet pentru ajutorarea, la ei acasă, a celor nevoiași și altul pentru ajutorarea călugărițelor. Mizeria multiformă întâmpinată în spitalele sf. Ion Omul lui Dumnezeu îi descoperă laturi noi ale vieții și ale apostoliei. Povestea tristă a unei fete de bancher îi sugerează ideea înființării unei case de refugiu pentru asemenea nenorocite; idee pe iea formă concretă în „colegiul” dela Madridul muiului 1845. Deaci trece la Paris cu fratele său Diego, ambasador pe lângă Curtea franceză. Noua atmosferă de rafinată aristocrație cu teatre, baluri, serbări de gală și vișii destule, n'o alterează de fel. Dânsa se perfecționează între timp în pictură,imba engleză, lucrări de casă, grădinarit și studiul religiei. Sub hainele de gală poartă ciliciu; când merge la teatru are de grijă să-și afume binocul ca să privească fără să vadă; își vinde calul de călărit ca să trimită ajutor colegiului său din Madrid, ajuns în greu impas; îngrijește cu propriile ei mâini, prin spitale, boalele cele mai greoaase; ascultă liturghii multe și se cuminecă des. Vișorul din pais'opt o află în capitală. Carlinul Affre e ucis în stradă, palatul Tuilleries fumegă; regaliștii fug; urlete, și ropot de arme veste tot; — Cetatea - Lumină preschimbată în ad. Și în acest iad o arătare feminină, trecând peste baricade, ajutată din când în când de aspre năini de răsculați, în svon mulcomit: Lăsați cetăreana să treacă! — Era vicontesa de Jorbalán, se se grăbia la masa Domnului... În Aprilie al celuiiaș an e în Bruxelles, tot cu frate-său, iar în Voemrie la Madridul nașterii sale lângă, mai apoi în fruntea colegiului înființat de ea. La începutul lui 1859 depune voturile călugărești în adrele congregației „Servitoarele Preasf. Sacrament și ale Carității” căreia dela început îi usese, din rânduiala Celui de sus, urzitoare, razim i suflet. Moare în 28 August 1860, puțin înainte e miezul nopții, cu gândul la Precurata și la cele șapte mândstiri ale sale: „Maica mea, sunt pte cu totul; șapte ca durerile Tale”.

2. Sf. Luisa de Marillac se naște la Paris, 12 August 1591, tot din familie nobilă. Curând e tot rămâne orfană de mamă. La 13 ani pierde pe tatăl său. Marinimoasă încă mică, băgând e seamă că institutoarea sa o duce cu greu, tărnie și la alte tovarășe de școală să facă lucruri manuale, ca din venitul curat să-și ajute deștra. Se căsătorește cu Antoniu Le Gras, secretarul particular al Mariei de Medici. Rămâne văduvă cu un orfan. Greul vieții n'o înfrînge. e mărturiseste și împărtășeste des. Are de dușnici, pe sf. Francisc de Sales, ep. Camus și sf. inențiu de Paul. Acesta o introduce în lumea preocupări a Surorilor de caritate conduse de însul. Cultă, — poseda bine latina și era acasă

Lăsați pruncii la Hristos!

Reflexii în legătură cu actuala aniversară euharistică

de P. STRAJERU

Păstori și oițe cuvântătoare de sub ascultarea urmașului vârhovnicului Petru, dela o margine a lumii și până la alta, petrec, acum de încheiere de An Sfânt, ceasuri de reculegere și închinare în fața sfințelor altare. Gândul tuturora se unește cu al capului creștinătății, întru a prăznul împlinirea alor nouăsprezece veacuri de când Cuvântul întrupat a rânduit, în foșorul Cinei celei de taină, cele două mari izvoare ale harurilor: Euharistia și Preoția. Inalții nostri Chiriarhi s'au îngrijit să nu lipsim nici noi din mulțimile fără număr ale închinătorilor. Dispozițiile luate sunt cunoscute deja, și nu va fi suflet de bine care să nu le urmeze cu cucernică bucurie, la timpurile fixate, și altădată. Prea sunt mari și sfinite adevărurile a căror adâncire ni-se îmbie din acest prilej special cu căldură deosebită, ca să ne facem vinovați de ușurință sau nepăsare.

Copiii nu vor lipsi nici ei. Nu-i lertat să lipească. Vicarul lui Hristos dorește de dreptul ca cetele lor mai vârtos să fie în nemijlocita apropiere a euharisticului Isus. În acest sens a vorbit Mons. A. Bartolomasi la radio, deunăzi, din Vatican, — din chiar casa Sf. Părinte, cum a accentuat, cu tâlc, vorbitorul — anume pentru lumea celor mici. Știm doar cât de dragi i-au fost Mântuitorului pruncii în viața sa pământescă! Ii lua în brațe, îi desmierda, îi binecuvânta. Mai mult: a pretins să fie lăsați să meargă la El. Să se fi schimbat acum? Nici vorbă! Sub sfinitele specii bate aceeaș inimă, care odinioară îi iubia cu predilecție. Deaceea trebuie bine grijit ca dacă în foșorul din Ierusalim au lipsit de lângă Răscumpărătorul prietenii lui cel mărunței, din cenacolele noastre, — din biserici, — să nu mai lipsiască.

Acesta-i cuvântul Romei, purtat pe unde eteria, în lungul și largul lumii. E adresat micuților, dar sună și celor în vârstă: părinților truștii și sufletești. Punctul de vedere al cârmuirii supreme bisericești din Cetatea Veșnică, în ce privește împărtășirea pruncilor, e precizat, de altfel, în decretul Quam singu-

și în filosofie — și simțitoare față de frumsețile inimii curate și a spiritului de jertfă înțelege că aci, între aceste fete dela țară simple dar bune, o vrea Domnul. Și aci și rămâne, dela 1629 până la 1660, când Stăpânul cheamă la sine această neobosită „voiajoră a carității”, veșnic pe drumuri dela o casă de Surori la alta, și veșnic îmbărbătând și mângâind. Notele caracteristice ale acestei sfinite după cum le reliefează sf. Vincențiu: smerenie, iubire, răbdare, străduință spre mai bine, până la realizarea idealului paulin: perfectă identificare cu Hristos în gândire, simțire și lucrare. — Lăudat să fie Domnul pentru toate!

lari din August 1910: ajunge vârsta discreției (cam pela șapte ani, sire supra, sire etiam infra), recerându-se, în ce privește cunoștințele în chestii de credință, aliqua cognitio, iar sub respectul uzului rațiunii fiind deajuns aliqua usus rationis. Prin urmăre trândăvia întru a da celor mici elementele catehetice. îndestulătoare nimenea să nu și-o îmbrace în mântălușă cu floricele furate dela janseniști, de circumstanță. Căci, după acest decret, nu mai poate conta la trecere.

Adevărul e că și cei mici pot prinde lămuriri și sugestii ca acestea (— pleacă tot din Vatican, —): Jertfa liturgică e reînnoirea jertfei de pe Golgotha; prin sf. cuminecătură Mântuitorul se unește cu noi, făcându-ne una cu El, chezășindu-ne Raiul și împărtășind, îndeosebi pe cei mici de bucurii ca acelea de cari au avut parte pruncii din Palestina. Datorințele cari se impun fericiților de azi, sunt: mulțumita fierbinte, repararea vătămarilor ce li-se aduc lui Isus Eucharisticul, hotărârea de a fi tot mai buni, apostolia între semenii și chiar și între cunoscuți mai în vârstă, pentru a se apropia de masa pâinii celei cerești; participarea la sfinitele slujbe, rugăciunea pentru copiii de păgâni, încă nebotezați, și altele ca acestea. — Încerce cei îndoelnici, și vor vedea că temerile lor au fost fără temelu.

Pentru asta însă e necesar ca mai întâi să albă măștrii inșiși mult foc în suflet. Qui non ardet non incendit. Pentru a face pe cineva să lubească o idee, un plan, o acțiune, un lucru, o persoană, trebuie să-mi fie mie dragă înainte de toate! „E deajuns să fi străbătut de gustul lucrurilor frumoase, — observă celebrul estetician H. Brémond, — pentru ca să imprimi acelaș gust și copiilor tăi printr'o contaminare dulce și irresistibleă”. Pleiada copiilor-eroi într'ale viețuirii creștine e o dovadă strălucită de ce-s în stare și cei mici când aud și văd lucruri mari, dela pilduitori mari, cu vorba și cu fapta. Las la o parte sfinții prunci-mucenici Ciril și Tarsiciu dela începuturile creștinismului; asemenea, alătura cu atâtea altele, și pe angelica Imelda, copillă din evul mediu, care-și da sufletul într'un elan de dragoste față de cu dor doritul Isus din Sfânta Taină; pomenesc în treacă numai pe ingerașii în trup: Guy de Fontgaland și Ana Guigne, adormiți în falma sfințeniei acum de curând, ca să mă opresc puțin tel unde nici n'ați crede, și la cine nici n'ați gândi: în Ruanda Africe, la un bătețel creștin oacheș-balaoacheș din fața locului. Faptul e relatat în „Osservatore Romano” din 2 Martie c., și e următorul: În noaptea Crăciunului trecut s'aud bătăi înțefite în poarta așezării misionare din Kabgayi. Nu bănuia nime ce

poate să fie. „Cine-l, și ce vrea la ora aceasta?” întrebă misionarul din lăuntru. Apoi, fără să mai aștepte după răspuns, deschide poarta. Când colo: tabloul „Poftim vânat, Părinte, — îl întâmpină cu ochi sclipitori și cu un surâs larg, un picu de doisprezece ani: — sunt noii catehumeni, pe cari și-i aduc, pe cum vezi”. Misionarul ridică lampa, și la lumina ei vede prin noapte un grup de ometei, răzimați de lănci. Cu totul erau douăzeci și patru de capete, câștigați pentru învățătura creștină de negrușul apostol fără de arginți..

Lăsați pruncul la Hristos! Mai precis, pentru zilele noastre de creștinătate: Duceți copiii la Hristos! Nimenea nu-i iubește ca El, nimeni nu-l poate încărca de atâtea daruri ca El, nici o altă cale nu este ca prietenia Lui, pentru că ei să fie fericiți, părinții și cei mai de aproape ai lor mângăiați și toți și toate, — Biserică, neam și patrie, — îndrituiți să se aștepte dela ei numai la bine.

Singura mântuire. În haotica frământare socială de astăzi, o singură stâncă neclătită ne-a mai rămas: morala creștină. Numai pe ea se poate clădi un viitor mai bun. Nu numai oamenii bisericii înțeleg acest adevăr. Cei mai luminați bărbați de stat, în toată lumea, mărturisesc la fel. La noi cel dintâi și mai categoric afirmă acest adevăr d. *Iuliu Maniu*. În marea vorbire ținută la Radio, în care făcuse o magistrală sinteză a rosturilor noastre naționale, a arătat morala evanghelică drept un comandament al istoriei noastre și un imperativ categoric al însăși ființei noastre românești. Acum de curând, în marea cuvântare ținută din prilejul fuziunii partidului d. Dr. Lupu cu cel Național-țărănesc, o proclamă din nou, ca singura mântuire pentru neamul nostru. Reținem, cu multă bucurie, aceste luminate cuvinte:

„Când te salut în mijlocul nostru, d-le dr. Lupu, îmi reamintesc că din partea mamei mele șapte strămoși ai mei de rând au fost preoți și nu uit că tatăl d-tale, pe care de curând l-ai pierdut, asemenea a fost preot. El toți s'au închinat înaltea altarului Domnului, înălțând rugăminți fierbinți pentru mărirea neamului românesc. El toți au fost închinați și ne-nu lăsat ca tradiție, d-tale și nouă tu-

turor, *morala creștină care a întemeiat civilizația omenească de azi și care singură ne va putea mântui*. Și, nu mă îndoiesc, că înfrățirea mâinii d-tale cu a noastră va însemna întornarea acestei morale creștine în toate manifestațiile vieții sociale și de stat”. — Așa să fie!

Bucurii pastorale. Cu turma cuvântătoare, în regulă generală, cam așa-i: *Qualis, rex, talis grex*. Te interesezi de ea, — se interesează de tine și de ce spui tu; umbli după ea, — umb'ă după tine; ascultă și-ți urmează poveștele; preocupările tale devin preocupările ei, vederile tale vederile ei.

O dovadă din multe: *Clopotiva* din Țara Hațegului. De parohia aceasta nu s'au spus prea multe lucruri bune. Și acum iacă e vremea să se spună și asta. De trei ani de când e aci păr. *Iulian Gherghel*, s'au săvârșit multe lucruri bune și bine roditoare. Clădind pe atmosfera prielnică creată de eforturile înaintașilor Sfinția Sa, abia venit în parohie, înjghebează o *Reuniune Mariană*, ale cărei 53 membre le pregătește în vederea primirii în reuniune, vreme de șase luni de zile. Rezultatul acestor strădani și a apostoliei dezvoltate într'aceea în sat de bunele creștine este că, odată cu intrarea lor sărbătorească în reuniune, intră în sânul bisericii noastre și o familie de pocăit: tatăl, mama (cari se împărtășesc, după ce au fost spovediți în prealabil) și trei copii ai lor, botezați cu acel prilej.

Asta în 13 Sept. 1931. De atunci numărul membrilor Reuniunii mariane s'a înmulțit, și zelul lor așisderea. În fiecare Duminică și sărbătoare, dănsule și altă lume, multă, cât umplu biserica, oricât e de spațioasă, sunt nelipsite dela liturghie, dela Binecuvântarea euharistică, dela Paraclise și dela alte slujbe bisericesti, înălțând pietatea obștească prin răspunsurile corale și cântările mariane cântate cu simț, la vremea și la locul lor.

Propaganda sectară, de când cu mișcarea religioasă a Reuniunii mariane, nu mai prinde. La tâmbălău aranjat de aceștia pe teritoriul comunei în Iulie anul trecut, când cu botezul unui biet rătăcit de aiurea (între altele aduseseră și o fanfară de 18 persoane), credincioșii din *Clopotiva* nu s'au prezintat. Aceștia au alergat cu mic cu mare la producția tea-

trală aranjată tot pe atunci de Agru și Reuniune, iar pocăiții au rămas, câți s'au adunat din alte părți, să participe ei de eia la comedia înscenării cu botezul lor.

În schimb, în 18 Februarie c., biserica noastră a avut o nouă bucurie: atunci botezat pruncul de 6 1/2 ani, Iosif Țip, om de tată, deși „frații” au făcut tot ce le-a fost în putință spre a împiedeca acest pas: ruinate pe lângă mamă, haine noi cumpărate pruncului, amenințări, și tot ce-au știut și mai știut. Totul a fost însă în zadar. Cum e credința tuturor că se vor sfârși și sforțările desperate de a reținea în pocăitism o familie cu trei copii, gata să revină la ca adevăratei mântuirii.

Ortodoxie și Româanism

Religie și naționalism: două noțiuni, cari ar trebui să se confunde.

de **Gavril Todica**

Curioasă ființă mai e și bietul om. De definiția unui naturalist e: „*Simia sine cap pedibus posticis ambulans, gregarius, omnivorus, inquietus, mendax, furax, pugnax, stultum variarum capax, animalium reliquorum hostis, sui ipsius inimicus teterrimus*”.

Cu adevărat: lui însuși dușmanul cel neîmpăcat.

Dacă privim lumea sub aspectul ispașiei vieții păcătoase și pământul ca un Purgatoriu atunci înțelegem de ce nu poate exista în oameni un acord pacific și armonic nici chestiile cele mai vitale, între cari numărăm și chestia religioasă.

Eu m'am întrebat adeseori: Dacă Biblia cu revelația ei divină, a putut și poate naștere la atâtea interpretări și disensiuni, atâtea secte și lupte între creștini: ce să mirăm de alte doctrine mai puțin divine, tanice chiar?

M'am întrebat adeseori: „Oare Hristos a știut ce zice, când a spus cuvintele care rice: „Tu ești Petru...?”

Și dacă le-a știut importanța, atunci ne sfătoșim noi oamenii și le dăm alte și interpretări?

¹⁾ cf. „Unirea”, No. 43—1933, foileton.

Foiața „Unirii”

Frământări în jurul alegerii și numirii de episcop din 1764

(3). de prof. **Traian Popa**

Refuzul categoric al lui Atanasie Rednic de a renunța în scris la scaunul episcopiei, turbură pe călugării din Blaj, cari se împart în două tabere înverșunate: călugării din seminarul lui Aron, în frunte cu istoricul Samoil Clain, lucrează pentru Atanasie Rednic, cei mănăstirea Sf. Treimi, împotriva lui. Conflictul dintre călugări devine mai pronunțat la începutul anului 1765, când călugării din din mănăstirea Sf. Treimi nu mai voesc să celebreze liturgie în biserica din curtea episcopoească, ci celebrează, la Anul nou, liturgie în biserica cea mare, „mănăstire”, care încă nu era terminată.

La 9 Ianuarie 1765, se convoacă consistorul de teologul Ștefan More și aici, în consistor, se deslănțue furtuna de patimi cari clocoțiau în sufletele căpeteniilor celor două tabere. Teologul raportează, la 10 Ianuarie 1765, episcopului din Viena despre frământările ce neliniștesc pe călugării din Blaj: Este cunoscută lupta înverșunată ce o duc parti-

zanii lui Clain, cari au pregătit un memoriu, prin care te roagă să demisionezi. Acest memoriu mi s'a trimis și mie, dar am refuzat să-l iscălesc. S'a cetit și în consistor, la care au fost convocați și au participat toți fruntașii partidei lui Clain: protopopii din Data, Blaj, Tîr și Sad, apoi călugării din mănăstirea Sf. Treimi. Major a declarat că nu poate fi numit legitim decât unul din cei trei aleși de cler. Nime nu le-a putut rezista.

La Sf. Vasile, s'a celebrat în mănăstire, liturgia, de protopopii din partida lui Clain și de Grigorie Maior; în ziua de 8 Ianuarie, s'au adunat în locul obișnuit al reședinței episcopoești, apoi 3 zile necontentit au ținut adunări în mănăstire¹⁾.

Conflictul dintre călugări își ajunge culmea la începutul postului de Paști; „În Păresemi, pentru slujbele împărătești, s'au întâmplat împărăcheri între călugări, că Gerontie Silvestru și Grigorie, unele slujbe, dimpreună cu Săcădate, au voit să se țină în biserica mănăstirii, iar Filoteiu cu călugărașii, ucenicii lui Atanasie, cari ședeau în curtea episcopoească, au voit să slujească în biserica cea din curtea episcopului. De aici începură a se tăia în vorbe Grigoriu și Filoteiu²⁾.”

Samuil Clain încunoștințează la Viena, pe

¹⁾ Arhivă Bpesta Nr. 82—1765. ²⁾ Cipariu o. c. pg. 116.

episcopul Atanasie Rednic, prin scrisoarea din 9 Martie 1765, despre frământările reștabile cari hărțuiau, în absența sa, pe călugării din Blaj: În cea dintâi săptămână a postului în ziua de Marți călugării au ținut capitul mănăstire, apoi prepozitul m'a chemat la el și mi-a zis: Capitulul vă poruncește să nu celebrați liturghia în biserica noastră, ci să niți la liturghia dela mănăstire. Eu i-am spus: Voi întreba și pe ceilalți frați ai Prepozitul a replicat: Nu puteți lucra capul vostru, ci trebuie să vă supuneți. Am întrebat de teologul More că oare capitulul ne poate să celebrăm liturghia în biserica noastră dânsul ne-a răspuns că nu poate și nu trebuie să ne poruncească. În urma acestui noi am câștigat preot să ne facă liturghia, când a voit să se îmbrace în odăjdii, a părintele Nicolae, trimis de Gerontie, și l-am priț să celebreze liturghia zicând că pre care va celebra aici liturghia, va fi închis mânănd în această zi fără liturghie ca și am fi fost excomunicați din biserică. Am oprit să mai stăm de vorbă cu călugăritei¹⁾.

Această scrisoare turbură sufletul copului Atanasie, care, în năcazul său, vine pe lângă împărăteasa Maria Tereza dânsa să ia cele mai drastice măsuri²⁾.

¹⁾ Arh. conc. ard. Apesta No. 264—1765.

În filosofia Explerii am ajuns la concluzia, că deși cuvântul lui Dumnezeu este unul în sine, adevăr invariabil, mintea omului fiind mărginită, întunecată, pătată de păcate, nu poate cuprinde adevărul în puritatea lui divină, precum o oglindă metalică petată de rugină nu poate reflecta raza solară în puritatea ei. Revelația divină, și în consecință doctrina creștină, e înțeleasă și acceptată de oameni numai în măsura purității lor individuale. Nu putem pretinde deci ca toți oamenii și toate popoarele să o fi asimilat în același tempo. Nici învățăceii lui Hristos, că erau cu Hristos și-i vedeau faptele, nu-i înțelegeau în aceeași măsură învățătura, ba unul l-a și tradat.

Religia fiind o chestie a sufletului și având misiunea să ne învețe a evita păcatele și prin aceasta a ne pregăti pentru viața viitoare, urmează logic că ea este mai presus de contingentele naționale. *Nu este anti-națională, ci supra-națională.*

La noi, și pretutindeul, întâmpinăm însă intervertiri și mistificări păcătoase, când și din religie se face chestie națională. Intervertiri de această întâmpinăm mai ales la popoarele protestante și ortodoxe. La Germani se manifestă chiar în tendința de reconvertire la păgânism. Trebuie să recunoaștem că e o logică satanică, dar logică. Dacă te închini naționalismului, mai presus decât sufletului, pe care ți-l identifice cu viața efemeră națională, atunci e logic ca Germanii să se întoarcă la adevărata lor lege strămoșească. La aceeași concluzie vor trebui să ajungă, mai curând sau mai târziu, și popoarele, cari în morțiș la ortodoxiile „naționale“.

Căci una din două:

Ori ortodoxie creștină care nu este decât una; ori „lege strămoșească, națională“, care variază dela popor la popor și în ultima analiză e păgânismul strămoșesc.

Cu alte cuvinte:

Ori creștinism genuin, care având în vedere viața sufletească, mai presus de contingentele naționale, eo ipso e universal, valabil pentru toți oamenii și toate popoarele.

Ori „legea strămoșească“, ortodoxie națională, care variind dela popor la popor, ne duce în mod logic la zeii naționali, păgâni.

Problema e clară. Ori-ori.

Savanții noștri, cari în timpul din urmă

identifică din ruptul capului ortodoxia cu românismul, îmi fac impresia că nu pot — sau nu vreau, ceea ce ar fi mai grav — să facă distincție între general (universal, catolic) și parțial (particular).

Prin confuzia aceasta — intenționată sau neintenționată — inventează motive de disarmonie în viața noastră, sau desfigurează unele momente din trecut pentru a le prezenta disonant, disarmonie.

— Cum disarmonie?

— Dintre toate crezurile creștine cele mai apropiate sunt crezul catolic și crezul ortodox. Un fapt pe care mulți îl ignorează, intenționat, în loc să tragă din el anumite concluzii armonizante.

— Spre care să mă orientez?

— Ca un cugetător mă volu atașa la biserică, în care voi constata cea mai multă ordine, disciplină și semne evidente de sfințenie.

— Care biserică ne prezintă criteriile acestea?

— Răspunsul ni-l dă seria neîntreruptă de sfinți, începând dela Benedict²⁾ până la Vincent de Paul, Jean Vianney, Don Bosco, Gemma Galgani, Bernadeta Soubirous și Tereza de Lisieux: sfinți nu numai prin contemplație pasivă, ci și prin inițiative active, opere mari caritative, binecuvântate de Dumnezeu.

Ce rost pot avea dar reproșurile răsunătoare, că mă orientez după degetul lui Dumnezeu iar nu după degetul oamenilor?

Cu cât ar fi mai fericit neamul românesc, dacă ascultând odinioară de popa Sofronie dela Cloara sau de călugărul Visarion, ar fi șters „unațla“, încă pe la 1760?

Ne dăm noi seama de prăpăstii ce le vorbim?

Nu se cuvine oare să mulțumim lui Dumnezeu că toate s'au întâmplat așa, cum s'au întâmplat?

— Că... ne-am îndreptat spre Viena?

Dar spre Roma nu ne-am îndreptat? Și atitudinea aceasta a Blajului nu a avut nici o influență asupra Iașilor și Bucureștilor ortodocși?

²⁾ Fac abstracție de martirii și Sfinții Părinți din primele 5 secole d. Hr.

Oare Șaguna nu prin Viena și-a desrobii metropola?

Iată întrebări mult mai serioase — atinșătoare de destinele noastre — decât ca cineva să fie întrepățit a le metamorfoza în disonanțe și reproșuri disarmonice, turbulente.

Învățații noștri ar trebui să ne spună clar la toate ocaziile: Feriți-vă de păcate, nisulți spre fapte bune, în armonie înălțătoare. Permiteți divi caetera.

În loc să primim îndemnuri de acestea, valabile pentru toată lumea, observăm tendința insinuantă — probabil cu anumit scop dominant — că ortodoxia e identică cu românismul. Aceeași identitate, revendicându-și-o Grecii, Rușii Sârbii, Bulgarii etc. rezultă că ea e o ficțiune păcătoasă a răutății oamenilor, cari în orbla lor degradează până și religia prefăcându-o, din mijloc de mântuire sufletească, în armă de disarmonii și lupte păcătoase. — *Homo sibi inimicus tetterimus.*

Pentru frații din risipire. Curentul de ajutorare a fraților de credință răsfirați prin Vechiul Regat arată mereu, noul și noul rezultate. Singuratlici și colectivități parohiale se întrec în a contribui cu obolul lor la această operă a celei mai curate iubiri creștine. Printre districtele protopopești cel al *Ludușului* ocupă loc de cinste deosebită. *Parohiile* acestui district au colectat în scopul de mai sus: *14 925 Lei*, la ceea ce dacă vom adauge *8 475 Lei* dela preoți, o să avem frumoasa sumă de *23 400 Lei* din acest singur district.

Contribuțiile incurse dela singuratlici încă se prezintă îmbucurător. Au dăruit *câte 1000 Lei*: dd. Dr. Oct. Florea, medic colonel (Sibiu); și Dr. Val. Mărcuș, judecător (Satu Mare). — Dela Reuniunea Mariană din Turda au venit *600 Lei*. — *Câte 500 Lei* au dat dd. Grigore Bozdog, inginer (Turda); Dr. Filimon Bogdan, avocat (Brașov); Dr. Ioachim Tolciu, avocat (Cluj) și d. I. Măierean din Năsăud. — *Câte 300 Lei*; dd. Dr. Victor Ciurdariu, adv. (Cluj); Dr. Const. Pavel, profesor (Beluș) și d. Victor Moldovan, dir. P. T. T. (Clucul). — *Câte 200 Lei*: dd. Vasile Vasilca, pretor în retr. (Sebeș); Dr. Cornel Circa, medic-șef (Tâg.-Mureș); Dr. Romul Radu cons. la Curtea de Apel (Oradea); Dionisie Dancea, inv. pens. (Gurarăului); Va-

potolirea călugărilor revoltați, cari neconținți întrețineau agitația împotriva episcopului ce colinda pe toți bărbații cu influență din Viena, cari îl puteau sta într'ajutor. Împărăteasa ordonă generalului Hadik din Sibiu să dețină pe căpeteniile celor revoltați: „Spre poruncile a-acestea întrn acelaș an, în păresemi, generarii dela Sibiu au chemat pe Grigorie Maior la Sibiu și l-au pus în arest la lezuși, oprind pe tot afară de Iesulți, de a se întâlni cu el. După aceea peste puține zile au chemat la Sibiu și pe Gerontie, Silvestru Callani, notariul Avram, Săcădate, protopopul Dumitru dela Chesteni, protopopul Maniu dela Tūr, Samuil dela Sebeș, și cari cum au venit la Sibiu, pre toți supt pază l-au pus în osebite locuri¹⁾. Afară de aceștia, au mai fost citați la Sibiu și protopopii: Vasile dela Băgău, Teodor Mehesi dela Cluj-Mănăștur și Matelu, inspectorul dela Bratei.

Generul făcând anchetă a găsit mai vi-
novați pe călugărul Grigorie Maior și protopopii Avram Pop și Săcădate, pe cari l-a menținut în arestul dela Sibiu, iar pe ceilalți înfruntându-i l-a trimis acasă²⁾.

La 25 Aprilie 1765, generalul face un raport amănunțit împărătesei din Viena: Grigorie

Maior, care s'a revoltat cel dintâiu și a îndemnat și pe alții la nesupunere față de episcop, este autorul memoriilor. Acesta a atârșat și împotriva lui Aron în anii 1756 și 1757, ba a părăsit chiar și mănăstirea nemanifestând supunere, revenință și disciplină față de episcop, ale cărui ordine le-a călcat.

Cotorea și Silvestru s'au unit cu Maior și cu protopopii, și, retrăgându-se în mănăstire, au ținut conventicule în 30 și 31 Decembrie. — Se mai spune că Maior ar fi declarat că n'are lipsă de ajutorul Precestei.

Având în vedere că prin animozitatea acestor călugări nu se poate menține pacea și armonia în biserică, ci se împiedecă buna ei administrare, generalul Hadik propune: Maior să fie trimis, sub pază militară, în Muncaciu și predat episcopului de acolo, care urmează să-l țină internat în mănăstire, fiind împiedecat de a comunica cu publicul de afară; Gerontie și Callani să fie despărțiți de el și toată viața să trăiască sub supravegherea superiorilor lor; protopopii să fie ținuți în Sibiu până la sosirea lui Atanasie din Viena, căruia să-l fie predați. Interesele bisericii unite — zice generalul — pretind ca episcopul să se întoarcă cât mai lute în fruntea credincioșilor săi turburați.

Împărăteasa aprobă măsurile luate de generalul Hadik cu observația că este prea

grea pedeapsa dată călugărului Maior și că o asemenea pedeapsă ar merita o vină mai mare¹⁾.

După trei luni de internare la Iesulți din Sibiu, Grigorie Maior este transportat la Muncaciu „în hinteu (trăsură) cu hotnojiu cătănesc și cu pază cătănească... în mănăstire, unde în toată viața să fie în pocăință, și în toată țara Ardealului s'au vestit că nimeni nici o corespondență, sub grea pedeapsă, să nu cuteze a purta cu el²⁾. Sf. Scaun dela Roma aprobă numirea lui Atanasie la 10 Mai 1765 și astfel dânsul investit cu toate drepturile legale se reîntoarce la Blaj, unde aderenții săi îl primesc cu mare alai. „Intrând în Blaj în 27 August, eșiră înaintea lui cu litle³⁾).

Acum începe să pedepsiască pe dușmanii săi, trimițând pe Gerontie la mănăstirea Strâmba, iar pe Silvestru Callani la Măjina.

Prin internarea în mănăstire a celor dintâi dascăli ai școlilor din Blaj: Grigorie Maior, Callani și Cotorea, s'au potolit pe câțva timp neînțelegerile dintre călugării din mănăstirea Sf. Treimi și episcop, dar au fost lipsite școlile din Blaj de cei mai luminați și înflăcărați dascăli, cari au tras cele dintâi brazde în ogorul înțelenit al școlii secundare românești.

¹⁾ Cipariu: Acte și frag. pg. 117.

²⁾ Cipariu o. c. pg. 118.

¹⁾ Arh. Bpęsta 214—1765. ²⁾ Cipariu o. c. pg. 118.

³⁾ Ibidem pg. 119.

sile Rusu, inginer silvic (Dej); Grigore Sârbu, dir. școl. agron. (Turda); Tiberiu Marcu, perceptor (Beclean); Vasile Nicoară, inv. pens. (Henig) și Dr. Ioan Roman, medic în Dej.

Fie ca pilda acestor marii moși donatori să fie îndemn pentru cât mai mulți să facă așisderea! Căci lipsurile sunt multe, mari și arzătoare.

Conferință. Duminecă, 11 Martie a. c., în cadrul „Astrului” Cluj, Dl Prof. univ. Alex. Borza a vorbit despre „Problema evoluției și religia”.

Conferențiarul, plecând dela contrastul care se crede că există între știință și religie pe această problemă, arată că religia integrează descoperirile științei ca fragmente din marele adevăr revelat. Religia nu s'a pronunțat însă asupra amănuntului, căci sunt experiențe care doar caută să prindă fărâma de adevăr și care se corectează cu trecerea timpului prin noul ipoteze și experiențe.

Dl Prof. Borza analizează teoria transformismului. În cursul evoluției e greu de a găsi formele intermediare, totuși elemente de legătură se găsesc pe zi ce trece. Filiațiunea nu se poate tăgădui, dar evoluția de mai lungă sau mai scurtă durată a ușurat diferențele dintre speciile. Cu bogate date științifice indică vechimea problemei evoluționiste și justifică susținerea ei de Lamarck. Stăruie asupra darwinismului, neolamarckismului și asupra teoriei mutațiilor și indică noua contribuție a teoriei hibridizării la lămurirea problemei evoluționiste. Experiențele de cadru mare din America (Institutul Morgan) și Rusia verifică tot mai mult adevărul acestei teorii... Religia, nedefinindu-și un punct dogmatic în această privință, nu pune stânjenire crezului nostru. Dumnezeu a putut pune în natură germele evoluției, care s'a multiplicat în construcția pluriformă de acum. Întâmpinat cu deosebit de călduroase cuvinte de d. Gh. I. Biriș, președintele Astrului, d. Prof. Borza a lămurit o problemă care crează multe debateri necompetente. Imbinând argumentația științifică, semn al unor laborioase studii, cu adevărul evanghelic, această conferință a rămas încântare și îndreptar... (Radu Brateș).

Știri mărunte

Misiuni populare la Breaza. Mare bucurie pentru păr. Gavril Pop și pentru turma sa credincioasă: în zilele de 9—12 Martie c. păr. Dr. Septimiu Todoran, prof. de religie în Blaj, a ținut la ei sante misiuni populare. Și cu ce sete a ascultat, și cât de conștient a urmat acest popor de trudiți și săraci muncitori ai țării; învățăturile de mântuire primite cu acest prilej binecuvântat! Din toată parohia un singur suflet în stare de a primi Sf. Taine a rămas neimpărțit cu ele: o mamă ținută lângă patul de dureri cumplite ale fiului său căzut jertfă unui accident. — Asta arată îndeajuns, între altele, și seriozitatea cu care au fost pregătiți credincioșii din Breaza Reghinului în vederea misiunilor. La mărturisiri au ajutat: păr. protopop Arion M. Popa din Reghin; păr. Ioan Borza din Voivodeni și păr. M. Sârbu din Apalină. — Totodată s'a sfințit și o cruce comemorativă de Anul Sfânt.

Prin laborator la Dumnezeu. Abia sunt câteva luni de când Dr. Herbert E. Cory, prof. univ. din Washington, a primit botezul din mână unui preot catolic, după ce se convinsese că între științele naturale și religia catolică nu este și nu poate fi nici o contradicție, și biserica Romei înregistrează o nouă convertire:

aceea a celebrului specialist într'ale cancerului: Dr. Alfred Pliney din Londra. Neoconvertul e de 38 de ani, conduce secția patologică a Institutului pentru cancer din capitala Angliei, și a scris o serie de opere extrem de valoroase în specialitatea sa.

Manifest creștin. L-a formulat camera deputaților din republica sudamericană Columbia. A fost adus la cunoștința președintelui de stat și a episcopilor și a fost trecut și în protocolul de ședințe. Intre altele se precizează în acest manifest ce, din păcate, nu prea are seamă, că Mântuitorul este „inițiatorul păcii între oameni și restauratorul adevăratei libertăți”, iar în încheiere se insistă asupra adevărului că moartea Răscumpărătorului, e una dintre „cele mai mărețe întâmplări ale istoriei omenești” și că însuși Mântuitorul Hristos este centrul acestei istorii.

Locale. Dumineca viitoare, de praznicul Bunevestiri, va predica în catedrală păr. Ioan Moldovan, prof. de religie.

— Școala primară de stat a aranjat Dumineca trecută, în sala de gimnastică a liceului de băieți, o reușită producțiune teatrală, sub conducerea dș. Livia Balla. În cadru de recitări și puncte de cor, s'a jucat, cu multă dragălașenie, piesa într'un act „Cununa”, de A. Cehov. Venitul a fost destinat ridicării unui monument mucenicilor ideii naționale: Horia, Cloșca, și Crișan, inițiativă lansată de „Astra” sibiliană.

Calumnie definitiv spulberată. Acum trei veacuri și jumătate a fost asasinat în Anvers (Belgia) Wilhelm de Orange, zis Taciturnul. Ucigașul era tânărul Ioan de Jauregui, care înainte de comiterea crimei s'a mărturisit la dominicanul Antoniu Temmerman. Calvinii, stăpâni ai cetății, au pus numai decât mâna pe călugărul urgisit de ei și l-au supus la fel și formă de chinuri ca să destăinuie ceva din mărturisire. Neputând storce dela el nimic, l-au osândit la moarte prin steang și l-au executat, îngrijindu-se însă de răspândirea unei cărți cu afirmative destăinuiri ale păr. Temmerman. De curând P. de Meyer a descoperit manuscrisele originale ale procesului din chestie și le-a publicat, cu note lămuritoare, la Desclée — De Brouwer, dovedind, fără putință de a fi combătut, că numitul ieromonah a murit moarte de mucenic a sigilului sacramental, fără să fi destăinuit un singur cuvânt din celea ce auzise în mărturisirea criminalului Jauregui.

Impotriva coeducației. Una dintre cele dintâi isprăvi ale revoluției spaniole fusesse introducerea coeducației în toate școlile secundare. Roadele s'au vădit în scurtă vreme: sălbătăcire a moravurilor în lumea tineretului. Sesizați de această primejdie ce, dată fiind firea aprinsă a spaniolilor, poate să devină fatală neamului întreg, părinții catolici s'au încheiat într-o „Asociație a Prietenilor Educației”, pretinzând sus și tare revenirea la echitate și bunul simț moral creștin. Altfel pun în vedere ministrului instrucțiunii că vor veni cu cazuri concrete și cu numirea de școale și persoane cari sunt o rușine pentru educație și învățământ.

Expoziție originală. Un grup de personalități marcante, — catolici, protestanți și ortodocși — de diferite neamuri, s'au întrunit la sfat în Geneva și au hotărât să deschidă, într'o casă privată, o expoziție-oglină a sufletului și acțiunii bolșevice. Hotărîrea a fost tradusă în fapt, și vizitatorii sunt cu miile. Expoziția aceasta, unică în felul său, are patru secții. Prima e pentru documentarea doctrinei antireligioase marxisto-lemniste; a doua reliefează ororile bolșevice în Rusia; a treia arată înspăimântătoarele consecințe ale experimentării antireligioase comuniste; a patra pune sub ochii vizitatorilor documente autentice de propagandă

bezbojnicească (ateistă) prin opusculă, foi volante și caricaturi, răspândite în toate părțile globului, pentru a compromite biserica, doctrina și slujitorii ei. — E vorba ca atari expoziții să se deschidă și în alte orașe din Elveția.

Telefonul „Unirii”

B. Cluj. Ați primit invitarea școlii de menaj „Avram Iancu”? Dacă nu vi-s'a trimis personal, nu vă înșala să nu lipsiți. Școala (Calea Dorobanților 42) are pe lângă un ceai dansant, Duminecă după masă dela ora 5—12. Va fi foarte amuzant și, pe deasupra, curat este destinat pentru ajutorarea orfanilor de războiu. — Ar fi bine să se trimită această invitație ministrului instrucțiunii și autorităților bisericești locale. Să vadă și ele pe ce căi curate se urmărește venitul „curat”, pe care îl vânează o școală creștină, la mijloc postul mare. Autoritățile școlare din Cluj dorm? Oși bat joc de ministrul instrucțiunii, care accentuează mereu nevoia educației morale? Halal de educație și de morală!

I. Sibiu. Nu ne mestecăm în politica externă. Nu ne pricepem. Am avut de curând prilej să verificăm din nou această condamnată ignoranță a noastră. Și anume din prilejul „pactului balcanic”. În naivitatea noastră credem, că acest pact s'a născut din nevoi și interese comune ale țărilor semnatare. Până când „Telegraful” din 4 Martie ne-a luminat și ne-a rușinat. Pactul are anume temeuri și tâlcuri mai adânci, mai misterioase. „Baza spirituală care a făcut posibilă încheierea acestui pact... este o remarcabilă comunitate de idei, simțiri și tradiții, comunitate formată în ce privește pe trei din cele patru popoare în primul rând aceeași credință, de acelaș cult... — N'au bănuit, de sigur, nici Dv. acest sens mistic al lucrurilor: Care este totuși așa de frumos și ar fi minunat de tot, dacă și acel, al patrulea ne-ar consimți să se topească în marea unitate spirituală și pomenită. Ar putea-o face, și numai de dragul argumetării „telegrafice”. Ar fi așa de frumos! Pe când așa toată filosofia schioapă de un picior. Numai de unul din patru, ce-i drept. Dar... schioapă! Dar ce să-i faci Turcu-i turc și pace. Nu înțelege frumseța misticismului politic. — În schimb, credem și noi, că pactul pomenit poate fi folositor și strănerii raporturilor dintre țărilor ortodoxe ale Balcanilor. Ceeace este de dorit. Măsurile propuse de d. Stăniloae în acest scop, sunt bine cuminate și au darul de a fi și validabile.

D. București. Cele două enigme se desleagă ușor. Și cât se poate de competent. Intâia: ce mister plutește în jurul păr. arhimandrit Scriban? Ne spuue cuvioșia sa în persoana: „Eu m'am pregătit să fiu episcop. Am luat în așa din tineretă. M'am îndrumat spre aceasta. Am putut ajunge? De unde! Mi-am văzut calea vieții tăiată și trecut să iau alt drum! Duios și tragic, nu-i așa! Trist și ticăloasă soartă! De ce nu-l lași să fie episcop? Vezi doar că vrea cu tot sufletul, cu toată inima și cu toată puterea sa! Oh, blestemată și spurcată politică! Câte junghieri și suspinuri văru în tu în coastele gata de sacrificiul episcopiei! — A doua: De ce merge atât de minunat parlamentul țării? Răspunde tot păr. Scriban în același articol al viitorului bisericesc (din 1 Februarie): fiindcă lipsește din el — fiți tari cu firea! — d. Tudor Popescu-Dominant. Jalnic și tânguios lucru, cu adevărat. Catastrofă națională, pe care o jeluște în dureroase oftaturi același păr. Scriban: „O, cât am să jălesc că un Popescu Tudor, această nedomolită și înfricată trambită pentru drepturile bisericii, n'a fost ajutat să pătrundă und trebuie. Ce glas ar fi avut țara din gura lui!... Am greșit atâtea față de acest bărbat! Să nu mai greșim de acum înainte. Vom fi vinovați nu către om, ci către Dumnezeu. — Oh, oh, oh!

Am primit abonamentul pe 1934: S. Arad; Pârion Iezuiți, București; Ch. Cluj; Dr. M. Fagaras (până la 28 II 1935); A. Cop. Mănăstur; S. Iași; Cercul catolic, Oradea (1/2 an); Dr. V. Oradea.

Am primit abonamentul pe 1933: Oficiul parohial, Borlești; Oficiul parohial Berbești, Biserica gr.-cat. Ghe. roești; Oficiul parohial Ginngi; F. Dej; Dr. M. Lugoj; Oficiul parohial Petrova; B. Pitești; Oficiul parohial Rucșeni; Oficiul parohial Supurul de jos; Oficiul parohial Tarcea; M. Târgu Mureș; Oficiul parohial Unimăt.

S. Baia-mare. Am primit 400 Lei abonament pe 1933 și 1934.

Parohia Cheniz. Am primit 600 Lei. Achitat până la 31 XII 1931.

V. Baia-mare. Prin păr. M. am primit 300 Lei contul abonamentului pe a. c.

T. G. Cluj. Am primit 300 Lei. Achitat până la 31 XII 1932.

L. Cernăuți. Am primit 400 Lei, abonament pe 1933 și 1934.

Oficiul parohial Soconzâl. Am primit abonamentul pe 1933.

Tutorul cunoscuților și prietenilor, cari din prilejul trecerii din viață a neultatului meu soț Traian Hădărean, preot gr.-cat. în Cămărașu, au luat parte la durerea mea prin participarea la înmormântare, prin telegrame și scrisori de condolențe, le exprim sincere mulțumite.

Văd. Maria Hădărean n. Suciu